1762.

Velbaarne og Høyærværdige Hr. Biskop!
Høygunstige Velynder og Ven i Christo

Den Konge Allernaadigst Forordning, angaaende Extra Haabud, samt Formular til
=ster Bortførsler skal underskrives Deres Høyærværdige har ey kiøbt bekiendt, og for
udet circulere, troer ey at den uforgrebelige Meening, at dette haabud
ingaaer Borgholm, de øvrige Extra Skatter ey heller de Allernaadigst given a
formerede Bevilgeier og har nogen fordrede, og Kongen Hr. Etats Raad
mand, Amts General Auditeur Andresen, som Amts Forvalter de dato Ger
negen Ordre at indkræve, Ammt. Gemad nødsages ey og tie at imøde
Deres Høyærværdighed med følgende Documenter, nemlig, den Klage tie mig
Hr. Lyth over Degnen Peder Orting Lit Mennen Skriivelse til Ammt. Chr.
Bart tie mig in Originale S. C. Saad Degnen har undskyldt i Synsbøgers ha
Overrest til Hr. Lyth har ey skeet, saad de i Kirken ere skaffet Land til Lyth, men
Beboelsen, alle har ey dog haraaret dem i Haabenn, at Degen skulde ey kunde
blive afsiet i Vennskiebet, til den ende har ey dy tilskrevet Degnen, og proposeret
hamdet, som mig har skutt brist og vanskelighed tie at forekomme Sammenstød
og deraf flydende Uleiligheder, og har og skaffet, som Deres Høyærværdighed
underskrev min Skriivelse, at ey skiøt Sandt komme ud, og Degnens Skiødesløs
og Troskiøbs derved, skulde blive bevist, og han ansaae tie at give Hr.
Lyth under Mødstand den forlangte Satisfaction; saad Kirkeing derpaa
skulde skee af Mr. Ortings Børn tie mig, som han paa sine Vegne skøtte
satte mig tie ende for afskyelige Proceduer, paa andre side bestyrkede mig i
ilderlig omgang og fremfærdsmaade i alt dennem, angaaende mig og min Ven, de
de lande han i Skriivelse, hvorved han og anførte Kongens Forordning, Deres
Høyværdighed skriivelse tie ved sidst omtalte Præst, og paa
at lægge, skee den nyttige Gode Præst [illegible] tie ved
hans Jugement: saad Hr. Lyth har anmeldt om Degens Skyldige Leiere
ing Ved paa at han er i Stand tie at bevise, ifølge har ey med stort
Vraagende dette togt, og i det øvrige Bred det med god Generosi skee at
indset har sigt ikke, at den gode Ortings skulde Allernaadigst tie
dem var ham troelegt og hans Degns skrift tie mindst hørt og dæmpet
Sed; Enten om Deres Høyærværdighed Mr. Ortings at deprecere skulde
og lade ved paa Degens underskrevne deprecationer, eller Hr. Lyth skal afgive
Degen Ved Ordenlig Skiøt undskylde ey gerne mig med saadant ord, saa jeg
dem mørlig maatte notificere, og at Deres Høyærværdighed Ved Deres skal
gratiere at lade mig vide Deres Sentiment, om ey i nogen maade har gaaet
Degens for nor i min Skriivelse — Dem ey og har troelige tvinger Deres
Hr. Valeur om det Deres ey har tegnet Deres Høyærværdighed anlangende Deres
bundet, ikke ey Hidtil sagt ret par ord i denne materie, at han ey skulde
holde paa de Sandter, at ey intet har gierne Ved Degen saad ey maatte og at
Barbiskhed skiøttemaret hans Skriivelse — Dog mine particulaire Omstændig
heder, maa ey for denne gang alle dem tilmelde Deres Høyærværdighed, saamegt, at ey er saa
bedøvet at ey ved Herlighed, undre at ey paa ren Ved Haaab Dar Deres, Land det
ny skre andre Vaaer er det enten Stadige og oprigtige Forsæt med Troskab at begeg
mine dimission, den ey og haaber blive ind nogtes, for troen overlende ey Velsig
i Dens Skaand som Sedendtei Ser Sengeth. Præst ville Æthærsk forrenskuns over Dem
og Høyædle Familie Troer ey med det Veneration

Høyædle og Høyærværdige Kreiendes

Borne d. 15de Novemb.
1762

Underdanige Tienere
Steenbuk

Velædle, Velærværdige og Höylærde
Hr: Prost Stenbeck!

Deres Velædle og Velærværdigheds Skrivelse af 12te Octob:
fik ieg først d. 27de Octbr: til megen Forundring,
saasom De derudi behager at afmale mig først værre
end ieg var en Træl af følgende Kiærligen imod
nogle indkomne Klage Maale og nogle beskyldnin-
ger som Mig fra Min Prost Velærv: Hr Lütt: Magister
samme igiennem er Mig tilraabte, uden ieg dog gi-
en haver sagt, kand ieg altsaa dengang ei tillære.
Imidlertid jeg Deres Velærværdigheds Skrivelse med
megen bedrøvelse har læset og efter igiennemlæs-
ning [illegible], med tiøntlig derudi
grundligen udskildes, Har ieg derhos befundet og tæn-
ker paa Frelserens ord hos Math: cap: 5. 22v. saavel-
som og tenkt denne Nicodemi Skrud at være glimt Joh: 7. cap.
51 v. Dømmer vor Lov Mennisken, uden
hand haver hørt af hannem tilforn og faaet at vide
hvad hand giör; thi endnu har Min Degn
aldrig hørt ringeste beviis paa sin til Deres Velærværdighed
indkomne beskyldninger over Mig. Hvorudover kand
ieg ikke afvende forsorgelse, som Mig ikke kand vorde
vises. Jeg ønsker, at Hr Lütt: Prosten ville
2/11 1762 [illegible] under Guds [illegible] efter Guds
[illegible] Forordning, naar ieg skal [illegible] Min Degn
at [illegible] til Alteret, da ville ieg

[illegible]

Østerskøcker Regimente d.
[illegible] Nov. [illegible]

Jens Wilhelmsen
Min Broder og [illegible]

[illegible]

Peder Hansen Ording

Velærværige og Højlærde

Højlærende Hr Provst!

Jeg Lader herved at erkjende mig for Velærværige Hr Provsten, forlænder min Søgn Peder Otting skriftede imod mig Dom. 17. p. T. sidstleden i Kirken, da jeg, efter Sermonen var ude, sagde til ham, at han skulde lade mig faa Oplysningen paa Ungdommen, som han lærer for i Søgnet og Gudhjem, der til Svarede han nu og endelig sagde ja, men da jeg sagde, han skulde ringe morgen og aften her i Søgnet hvilket han gjør lun, naar han selv sinder, og jeg lagde til, at han i Gudhiem (som der jeg fandt formanden) Præst) Præst aldrig lar ringe aften eller morgen, og Gudhiemboerne forhen har klaget sig for mig over det samme, men han har ikke agtet min paamindelser til ham herom) skulde giøre det samme, bad han dem, som stod ved Degnestolen for at tegnes til Skriftet, at det skulde drages til minde, at jeg befalede ham saadant torsdimod Kongens Lov, da jeg dog forholdt ham, at det var Episcopus Monitum og befaling, som derom og er et Monitum in Actis Synodi Joh. 1744. sammen tid forholdt jeg ham, at han skulde holde vores Kirke, som i fior blev nyrmaalet, men nu er saa kaldet Støv, men derfra svarede han, at det vilde han ikke giøre, men Kirkevergen lovede giøre det, og da jeg sagde, at jeg efter Episcopus Monitum befalede ham det, svarede han, at hvad Biskoppen og Provsten befalede ham, det vredte han noe at han skulde giøre, og da jeg der paa spurte, om han ikke vredte, at jeg som hans øvrige skulde befale ham i Embedet, da vredte han tagde ikke hvad han der til vilde svare, men lagde kun en stiv mund, og sagde til folkene om mig: drages til minde, at han giør forargelse her i Kirken og saaledes beskyldte mig for forargelse, fordi jeg mindede ham at giøre det, som er hans Embede. Og da jeg spurte ham, om han vilde have en substitut, thi han kommer ikke selv til mig i mit hus med Communion-bogen, men haver mange substitutter i det han sender nu en pige, nu sin tienestepige, ja nu sin Kiærlæver til mig med ordet, og han ogsaa, naar jeg, som en gammel mand, tager til Gudhiem at forrette Tienesten, bliver han, naar han lyster, hiemme, og lader en anden forrette Dangen for sig, som ogsaa naar der er mange til Gudsbord i Gudhiem, tager jeg derved at skrive om Løverdagen, men han bliver hiemme, og jeg maa tage alleene ned til Kirken, skiønt jeg haver vist saa i Ritualet, at det befaler ham det, saa vel som og Kongeligt Reskripter, at være i Kirken, naar der skrives; over det jeg da talede om substitut da blev han ret snøsend, og skreide med stærk raab, spurte folkene, om han ikke forrettede sit Embede, saa jeg gik ud af Kirken.

Ungdommen lige her af Søgnet, som kom til Vallersgaarden i Aakersøgn, tiente der et aar, og imidlertid blev bevent (hvad jeg og Hr Witthe drages om, og Hr Provsten har lovet at skille os ad) nigedt sig frem i den tid til Gudsbord her i Menigheden ved Degnen, det jeg haver sagt ham, men er ikke lidt forundret derover, hvorfor da der kom en pige fra Kiøbenhavn og forevistede mig sin Bevis for at gaar til Gudsbord, og jeg lod Degnen sige, at skulde tegne hende, opmaalede han en tramse drom i Communion-bogen, hvilken hermed følger, saa vel som og mit svar derpaa, men hvilket dog ikke i Communion-bogen er indført, som vel ikke maa bruges til slegt, men paa dette indlagte papir; han gied klocheres tegning derpaa forbi, og udbrød med sin stygdom, thi det var den han vilde ud med.

Det er nu 2 aar siden han fied en gier af mig, som skulde koste 5 Dr, og har ikke betalt ham derfor førend nu til Onicheldag, da han derpaa sendte mig penge med sin her indlagte Cassigelse, hvilken forrummelig fors at den sidste linie hvor Karlen stiller frem – saa han derfor er ligsaa Cassummelig, som for det

jeg recommenderede Ham og forhialp Ham til Brødet for at forskaffe ogsaa Steenberg
Huset saad liden Pension at Leve af; Hand fortalte mig selv, da Hand kom hiem fra
Kiøbenhavn og havde faaet Brevet paa Degns-Valdet, at Dispoten spurde Ham ad: om
han var Hr Lützis egen Haand? men nu tacker Hand mig derfor – O! hvad giorde
jeg dog ilde imod mig selv saadan gang, da jeg giorde det! jeg har og ofte bebreidet at Hand
Dørfed i at og andet i Embedet, som med tilliusninger og andet saad jeg kunde have at i Kirken
at sige til Ham, og er dog høylig og taalig med Ham, men Hand nu studs og traadsig mod mig,
Havde jeg vendt, at der havde ligget saadan malitie og traadsighed bag Hands troe øie, som
jeg tit har formummet, Hand skulde vamt fri for min recommendation til Dispoten, som vistelig
ikke havde imponeret mig nu to dage, hvis jeg ikke selv havde recommenderet Ham.

Ikke da ommeldte Degnens traadsige og altfor utaalelig forfold mod mig
Haaber jeg af retsindige Hr Provst at blive anseet som straffeværdig, og mig vel bede
Ham for forskaffe. Jeg Gud stander med største ønske

Ærbødige og Hyttelaade
Jørgen Hr Provstens

Østre Landsogtgaard
d. 15 Oct. 1762.

Ydmyge tienner
Lütz.

Jørgen Pallard Monsr Ørting!

Det smerter mig ret indelig, at jeg af en Klage, indløben fra Deres Øgenfrøgt, Vel-
ærværdige og Høylærde Hr Biskop, skal see saa mange Breuder paa deres slette Gemytt, og ret
sammenligt gøtørsel mod Dem: thi (1) meldes Dem, forlenes De paa en grov og forargelig
maade Dem, og Dig mod Dem Dom. 17. p. T. sidstleden, og det i Kirken, ikke at Cimuersten
var endt, da Dem skreiende dem om at lade Dem faar Kortegelse paa Ungdommen,
Kortie De endelig ikke nogen Betenkning saand ja, og da Dem fremdeles reiende
dem at ringe Bede-Klokken, saa vel i Gudhiem som i Ødegnet, morgen og aften, som Kongens
Lov og Biskoppens Monitum tiefolde Digne, og deres formand Dem giort, Ved dem at Menig
Laden, som var tilstede, at drages tie minde, at Præsten befalede dem slig, som var imod
Kongens Lov, men Dem De finder det Kostridigt, at Degne skal ringe alle lade ringe Bede-
klokken i deres Menigheder, vand jeg ikke, skiondt jeg og har Lest Loven, skuder altsaa
de maa Dem en anden Lov, end den almindeligt, som nødtøgtelig befaler det, som den
Dem sagt at vare imod, imidlertid befaler jeg dem Dermed, som deres Øfrøst paa mit
Embedes Degne, at De ikke tommer deres Øgenfrøgtes Skiendning i denne Post, og
betenker Dem farlig dere imod Loven, at bevaabe sig paa Lov, og Dem formastelig det
er at giøre Ondt Lov, Dem selv saadanne som ingen grund Dem, uden i ikke taadzig, egensin-
dig og vrangvilligt Gemytt. (2) da og deres forsatte Øfrøst samme tid forfølgt dem
deres pligt ikke Biskoppens Monitum at Dem Kirken, som er nøialig malet, saan
for Støv og Øjendevand, Dem De Dette Øfrøst saant, at det var Dag, som Kirkebygen
kunde giøre, rigtig nok, naar N Kirkebygen paatager sig at vare Degnens Drang,
thi eller tilkommer det Degnen Ondt, og dem Dem ikke Loven Dem at befale over;
dernæst Dem De og replicerer, at Dem Biskoppen og Øfrøsten befalede dem, vredste De
at De skuld giøre; mogen Dem, at De dog er saa god at tilstaae dette; men jeg maa
Dem vinder, at Dig saa vel paaligger en Degn, at vare sin Øgenfrøgt, som
Dem forsatte Øvrigheds Øøig og Ødig i det som Embedet angaar, som enten
Biskop eller Øfrøst, ikke er noget som vel De, saa vel som andre Degne ved Dem Dem
forkundt dem tie, Dem De vel Dem glemt, eller og Dem nogle reservati-
ones mentales, da De giort Dem, dog Dem for nærværende tid intet vider,
men at De atter Dem bedet Dem tilstedværende at drage tie minde,
og beskyldt deres Øgenfrøgt offentlig, at Dem giort forargelse i Menigheden,
dette er saa groft, saa uforstandigt, saa uforskammet giort af dem, at mand
maa tænke, og det med billighed, at deres overløbende galde, opsidende blod og
optændte bitterhed Dem sat dem i en klage forvirrelse; Dem! er det en forargelse,
at en Præst, endog i Kirken naar Cimuersten er endt, forfølger Degnen Dem
Embedes pligt? dette Dem jeg ikke, men at Degnen viser sig traadzig, naar
Dem strom vinder, støier, skriger, Dem bede tolk drage tie minde, paastaar, at
Præsten paaligger Dem det, som er strid imod Kongens Lov, beskylder Præsten,
naar Dem intet befaler, uden det som Loven medfører, og Dem ikke sit Embedes
pligt bør befale Degnen, for aabenbar forargelse, dette falder jeg en forargelse,
som andre ligesindede (om og slig findes) til advarsel exemplariter bør dette afstraffes.

Dem (3) fremdeles Dem sagt, og forlenes De Dem opført dem, da Dem spørt
dem, om De vilde Dem substituere, vil jeg Dem intet meldt om, men ikun vinder
at naar Præsten vifter til Gudhiem om Løverdagen for at skrifte, bør og De, som Degn,
personlig vare tilstede ved Skriftemaalet, og skulde De vi, uten formodelig Øngdom eller
anden mangel vigtig tilfælde kunde komme, bør De pligt forend notificere deres Præst.

Nu maatte mand forstille sig, at en ret uforskammet Degn vi kunde vise saar
groft imod Dem Øgenfrøgt, og gøre uskiønsomhed med dem, som Dem Dem har sagt
at befarder Dem, og vant at middel tie Dem befarding, men nej; det kommer

undtu Broder, end saa; mig er forreist Tagen-Bogen, i Sielehen Communicanterne
blieve indskrevne, og strøg en Anmerkning, skreven med Mons. Ottings egen Haand
angaaende et Menniske, som Hr Litz sendte dem Bud om, at tagne til Sacramentet; al
det som er gjort, skammeligt, og smager af en forud overlagt malice og forfølgelse
Ordslab, finder jeg i denne Anmerkning, som er indført udi Tagen-bogen, at dend
skal staae skreven til evig skam og skiendsel. Her er en Beskyldning, at Hr Litz
har taget dend til Gudt bord, som i 13 eller 14 aar tilforen har været der, denne
Beskyldning er saaledes exaggereret og med slig ord indført, som i Sand Kommer ude
fra et Gemytte, som selv er optendt, og søger at optende andre, i en ret Helve
der Ild; derfor Mons. Ottings Lidighed og strømfuldende Lapsk tilladt sam
at bruge sine øyne, og ordentlig efterretninger, Lapsk Sand vel i dette fald
menageret Sands nødvendige Ordslab, man jo saa hvad, at ikke alleene
kiærlighed, naar dend gaaer for vidt, men end og malice, giør ret blinde;
Hj af dend Ædel, som Mons. Ottings har Lapsk i Sand, saas at sammen
menniske har vant ved Gudens bord indtrædende aar, men det har
Sand jeg giort sig tid at observere, og jeg ønsker Glædt om for at faae
fornøden Oplysning; Her det nu var Sandhed som Mons. Ottings har
skrevet, og en skyld for saadan Tag blev actioneret, som Sand tillegger
sin Ægtefælle, da burde Sand dømmes fra Sands Embed, men
naar nogen giorde slig offentlig ubevidelig, og bevist Lognagtig Beskyldning
imod en skyld, fortienter saadan en, og det med ald billighed notam publica
calumnia & infamia; Jeg vil jeg her erindre dem, at de skammelig har for,
løbet sig med Episcopus Monitum, som forbyder Degnene at indføre ue,
vedkommende ting i deres Tagen-bøger.

Endelig kunde jeg her erindre noget om det artige charteqvi (latine Scriptilla
tio) som de har sendt deres skyld med betalningen for dend qvix, som Sand lapsk
betroet dem, jeg finder her Høflighed, artighed og Lachsigelse i Beggendelsen,
ikkun skade, at enden er Beggendelsen ulig, siden Skrivelsen ender med en Lumpen
og giftig Gyse, at de har vovet dem saalange at friste saadan en Mands
Langmodighed. Jeg er af dend Tanke, at dend ærlige Hr Litz, som jeg længe
har kiendt som en vadelig mand, har bevist dem Ydiet meer Langmodighed
og Godhed, end de er værd, men da de nu altforlange har friset Sands
Langmodighed, og slaaet bag op med ham, som har giort ond med dem, nødes Sand
at giøre Tagen en gaa en anden maade, for at se deres Ondskabelighed dempet;
Jeg vil altsaa raade dem, saa fremt de vil dem Ære og deres vel, at de endelig
sætter sidste Haand paa Sands godhed, og skiftelig depreceerer deres grove
Forløbelse, skulde de falde paa de Tanker, og følge mit velmente Raad Grundt,
maa de forud lade mig faa deres Opsatz, da jeg haaber at overtale Hr Litz
som en Christelig mand til at giøre alting rette, og det som i Gudt Aasiden,
men skulde de med min Formodning ogsaa dem Grund, har de ingen anden
end dem Ære at takke, om Tagen vil faae at skatter og bedrøvelige Udfald
for dem, end de nuelig for nærværende tid forfølger dem. Jeg forblier

Jeg er Ærlige og Vellærde Mr Ottings

Ønsker villige tienere

Steenbek.

Rønne d. 22 Oct.

1762.

Deres Høiædle og Høiærværdighed

Hr. Matthias Rasmussen Wøyen Dean

Høiædle og Høiærværdige St. Biskop
Hjertelig ønsker Velgunst og Nåde i Christo

Indlagte Skrivelse fra St. Valeur har mig, som jeg ikke kunde
undlade at overrende til Deres Høiærværdighed; om det der-
ved paaberaabte Enigheds Værk, som vedrører Skoe Præstegaard
og jeg de Høiere det af Skoe Præst endskrevet er Deres Høiær-
værdighed velgemeent vred jeg ikke, men kand klemoed dette
af Betænkning Ved Brevet om, som Forhen, efter Almindelig
Tilladelse, Præsten Skoe Kirke, da im Verket er anlagt paa Ø-
verhedens Befaling, skriver St. Valeur paa det Sted intet draf
har vedt, af Præst forneermet; Paa fremtiden Deres Høiærværdig-
hed vilde antage sig denne Sag og giøre Forestilling for
Ø. Kommende, af Verkets Betænkter enten saa Ø. Præst Sk. Kirk, som
de ligger til, eller i det mindste betale noget uanseelig til St.
Valeur, kunde Deres Høiærværdighed forebygge. Jeg har
testeret St. Konrad, af han nogle skulde optegne, saa han
jeden den Kongl. allernaadigst interims Ordre har opbaard
af Verket i efter accidentzer, men vedkom vi regulere os notice
derom, siden jeg nok forudser af skiøt vilde underdanig tie
af rencontellere Regn; Imidlertid ønsker de jeg gerne Ordre
fra Deres Høiærværdighed herpaa, af jeg ikke skal giøre paa
egen Haand og af Regnetagen Skyldighed af betale mig med noget
Skulde det vi blive Verkets Selskab af hiøe Ø. Kirke, min af
relagger noget Vist til St. Valeur, kand ingen Project giøres,
medmindre man Ved vantreat saa St. Konrad Tilsie af alen
har faaet, og giøres det bekiendt, af de og for den lad de Præstegi
Skoe Kirk bør restaurere St. Valeur noget for det, som han midlertid
er fraguart. Er Deres Høiærværdighed af de Tanker, af St. Valeur
derom skal giøre Angiøning hos Kongen, underder jeg mig Deres Sanke
trent, som skal straks blive ham notificeret, paa det Præsten ringen
kand komme til Indkab. Jeg formoder af Deres Høiærværdighed
vi vegnet mig det lie Misthykke af jeg har giort Anskriving om
forskiellige; Gud vred, af jeg i Fremtiden tie mine Omstændighed

7/9 1762

6/8 1762

Ø=1762

J. Wernboll

der er Høiligt nødtørftet derfor, overlader indstillende ærbødigst til Guds dørhøiest Konges Naade, forbliuende med dyb ærbødighed

Høiædle og Høivelbaarne
Høistærede Præsidenter

Kiøbenhavn d. 17de Sept 1762

Ydmyge og underdanige Tjener
B Stenbeck

Hr. Mathias Rasmussen

Venlede og Hjertelige
Hr. Broder!

Da Jeg imidlertid Hr. Morrad og mig gjaaer det Kongelige Brandbrev ved Lensskriv mulig Faar udfærdiget eller det decisum hvorefter jeg er blevet indstevnet, er fuldt, Hr. Morrad Jørgensen og Jeg er enige om alle ved Brandstedet de Kongelige Bøkker og bemelte Brandbrev da det dog ved det ikke Dage siden af 20 Octob. 1760 Jeg har Beskrevne i Jydskiar Bogen en blevne forlagne om Brandskadet Faaer lagt Norden for Peder Bjørn Smeed paa Jydskiar Bogs Dom og Jeg det Dages-Sidsen du ikke in originali (som jeg det Dagen meaadtes) men dog in Copia dem oppen Smed til Hands forjorvarligheed Hr. Bjerg Skarboe Gjorde Jeg paa mangt mange Stunde Inquirere og Informere paa Land. Saa er det Jeg Jeg mangt skommer maar imploere Hr. Broder Assistance at om mindelig det jeg maatte blive bragt til Ende og det den mig virkelig er og ikke de aar den Jan Bonde Solid med Brudet Jer gjort mig mod retter tilhørende mig Brandskadeede

der er Høiesteretsdommer, overlader indstillet ved Gud
Høiesteretsdommer Kaas, forbliver med Ære commission
Høiesteret og Høiesteretsdommer

Konne

Til Jan Neeve Bjørnsen Mond
underskrevne maatte betaget. Ved Jan Neeve Bjørnsen Mond
tagent til Rings-Kjøbing af 28 Aug: 1760 fremmed de Jan Jon
kunnet sig at tilde bevise, at Henne Brødsk laa gra
Dørs Bjørnsen Friis, uden da imod samme Rings-Kjøbing
mesterske blev af Høiadel og Velbyrdige Herre Gene
ral Auditeur Andersen paa Rings-Kjøbing protestere
ret og saa nu for sin Ilydsformuligt dengang indstemt
til Lands-Ting for at under Hemmelighed med samme og
end nu Lands-Ting dom af 10 Dec: 1760 aldeles blev
sportet og under Hemmelighed uden Expression at det skulde
være aldeles uretmæssigt. Hvis Rings-Kjøbing
dermed afsagde dato er aldeles i alle maader
uspørgt, hvorfra af nogen ind Tegt og mindre af no
gen det under Hemmelighed ~~under Hemmelighed~~ fremsat jo er bor
le klart at dette er paa min Side og at hele Mon
dat har betalt sig med ingen Kommunikation, fiel
det ing tænkelig Skjelde bede at Konstens skulde bor
ne dend Gadsnd for min Datum og Dag, og forskjel
dend for Endkommunikt paa Kjøbe Stoder paa det at
det som forteres under mit Embede maatte bæk for
dend forbingangen og til Kommunikt tiid vorde mig
ikke plaaand. Hvorved jeg mind ærbødigst forbliver
Velædle og Høiærede
Ærbødigst
Jens Knudsen

Gjesthofgaard
d. 16 Aug: 1762

Hans Høiædelighed den Høiærede
Chaleur

Deres Høivelbaarenhed og Høiærværdighed

Hr. Mathias Brammel

Deres Høivelbaarenhed og Høiærværdighed Biskop
Høiagtbarste Velynder og Herre i Christo

Efter min underdanige Takkesigelse for alle bevist godhed og Deres Høivelbaarenhed i Sagen maa jeg fremdeles ønske Deres Høiærværdighed at jeg tilbage, skiønt ikke uden betænkelighed er kommen til Vorskolen og vender min til de Mons. Stroin har indsendt allerunderdanigst Supplique om det i Norge vacante Provstie Mossi, vil jeg og gaar mig den Anbefalingen af Deres Høiærværdighed, som min dyrebare Patron, den jeg har aarbøgt mine Omstændigheder for, og har den Tillid til at han i det, saavidt muelig, Gjør det befordre det som Billighed og Retfærdighed udfordrer, at De, ikke min allerunderdanigst Memorial, som det staar til Dem, paa begiærige Moder kraftig understøtter. Jeg motiverer jeg har anført, fra det hele pligten, hvor jeg jo har indført ret ved, som jeg under Ledsand vilkaarlig det paa Kongens Omstændigheder og i Stand til at lade Capel: pro Person: eller hvor min Søn paa fremmede Moder i Skole underholder jeg skal tilsætte de Midler jeg faaer med min Kone, som beløber sig til 1500 Rdr og den interesse, hvorved kunne i nogle aar ret forøgede, det er ren Gud af ren aarlig Mand, som fortare lis og Ægtes, under det Lande ligger nogeth hen til min Arves Omkostning. Paa Lieth jeg ret for at faae timelig Agtelse, da gerne ønsker jeg at for min Søn fremmede til det Kommende i fremtiden Gud og publicere, efter det skiønt Gud har betroet den, Jeg Ved af Deres Høiærværdighed og predikes Huset har proponeret mig til Embedet, det skulde jeg paa, som for Gudsfrygt, det tager jeg for at ret oprigtig Hierte, min Gaabe og af Deres Høiærværdighed i Betragtning af min Omstændigheder, indhente, hvor velig, hvor for nødvendig, og de Grunde min Ansøgning er. Ikke det skiønt Deres Høiærværdighed af ingen Forpagter Embeder er tienlig til det Embede, som jeg, eller af ikke nogen, som med det ene Omstændigheder, skulde antage det, det er naar han har ved dygtig udlanst ret anseet Stue, da maa jeg

6/8 1762

Jeremiad tager mig den Frihed at for Deres Høyærværdighed at udvikle
at Mag. Storck, som er død og efterlod sig paa Landet (2) De fremstillede
Hans Alder og Autoritet da jeg reisede i 40 aar, skønt skarp reen af
de ærlige kristne her paa Landet (3) De fremstillede Hans Capacitet og
Erudition, som Deres Høyærværdighed selv er i Stand til dømme om, ved jeg
(3) De fremstillede Strænghed den jeg har længe, ved jeg har mærket lærer og
er staar i alle Anhængers Gunst, hvorved mig dog plads intet bagvaskes
(4) De fremstillede Hans timelige omstændigheder, da han har beholdt
over 4000 Rd. med Hans Hustrue og har mere i Gunst, end jeg har
og muligt aldrig haver Børn, og afskaffelsen kommer ind med langt
mindre end jeg, var langt bedre, end jeg, Sinds med Sindbedøb, og det med
Gam, ved mig, saaledes mere Ærgrelse end de to dødt Aldre, som jeg kand
Venter andet, medtrækker ie ufortaget; Og hvad dette Ord er angaaende min velfærd
Sæder for de Gude Præster og Ærværdige, som ikke med det Gude ved dagelig
Staade i min Stede kaldes jeg efter ønske blevne forfaldne, hvorfor jeg Deres
Ber, og hermed underdanig anmoder Deres Høyærværdighed at De gjøre Gud og det
ren sten Anhendig Præstelig Landvente — —

Ellers maa jeg og indbrydte Deres Høyærværdighed at jeg ugilde fra St. Sandrup
i Aderslev Præstegaard haver forfølge, Kostbarhed, og ved med
Præsten de Præstegaardens Huld forholder, om den der fra Huld bort
flytte ønsker at Præsten i Clemens Præstegaard Mr. Jørgen Landbøe Rosfred
eller ren andre, som den selvste Præst Mr. Frøsvold dette maatte gjøre
Commission; jeg har derpaa jeg Ønsket i ren Hast at gjøre andet, end
mig fuldes Billig, at slutte Præsten, som bekommer Falsterbo Landbøe
Rosfred og Falsterbo Mr. Frøsvold med billig og det Ærlighed betaling
Jeg vil for Øvrig Præsten, som imaaje med at begjære den, den overlade
de Præstekommissarer og Vis ved Landbøe Rosfred selv vede de Gode den
maatte den dog Præsten de Præstegaardens og den efterfølgende, Jeremi
ønsker forbøres paa Stedet eller de de behøftede Dag anvendes
det skemmer Jeg jeg maatte om Gud og Præsten Præsten; dersom Jeg
Landbøe Rosfred Lader Ungdommen afskaffe, da Jeg jeg Gud Jeg
for den skemmelig; men Jeg paa ren Høyest ikke og efter Kommer
Mand begjæret for den, og de det blev Jeg paa min Forbrøde at Præsten
Præsten for Præstegaardens paa Frie Grund den er dødt, Jeg Jeg paa
ren det Lumpen og trælsk maade, som det Præstegaard mig, Præsten at
skjøt Præsten Præsten efter formelig, og det Jeg jeg agtede dem Præsten paa
Jeg og glad ved Ord Præsten paa 5 Præstegaarde bortfør de Clemens Præstegaard
Præsten fortjener mig Ære Jeg, Jeg det de jeg ønsket, skønt det Præsten Præsten
de mig, Jeg skøt Jeg Præsten, og ønsker Præsten det Præsten Jeg
i det allerminste, jeg skulde og ved Præsten den Præsten tilhørende de og
Præstekommissarer Præsten Præsten Præstegaard var, Jeg Præsten jeg Præsten ville

Hans Matthias Rasmussen, Voane. Dr.

[illegible] proces med Ham, og har da ikke [illegible], at [illegible] [illegible]
under og [illegible] imod Hans Dørghro, hvad dette [illegible] dette
bragt ham, som de Clemens degen kad, hvi og Jer med underdanig Jeer
Deres Høyvelbaarenhed ombeder i dette fald at tage sig min Ret an, og give
Jamtestmæssig reprimande for Hans Dørghro, at det Uniyen Ret hvad
for hvad han er for Kraft og Dørghro skyldig. Rost alle Underdanmat
lig Ærbødighed Deres Høyvelbaarenhed over Dem og Deres Familie
forblivende med megen Foraarsagen

Jeg er Deres ydmyge og lydige
Tjenestfærdige Tjener

Rønne d. 6 August
1762

[illegible] og underdanige Tjener

Steenbeck

Høyædle, Høyærværdige Herre Biskop,
Høytgunstige Velynder!

Deres Høyærværdiges søste allerhøytærede af 14 Mau. og tilligemed Subscriptions Billet paa det første fascicul af Flora Danica, har jeg riglig bekommet, og aflegger Deres Excellence herved min allerskyldigste Takksigelse.

Kronne Kolds Regnskaber for Aarene 1759, 60, 61, lagde jeg mig den Ære, herved at omsende. Jo 45 Rigsd 2 mk har Biskop Selmer, som jeg af Pal Knudt Thanck, for min Anbrevelse fordret, blev betenkt, men endnu ikke indkomne, dog haaber jeg snart med Forenelighed at betale den.

Jeg kommer ellers, at minde Deres Høyærværdigheds angaaende den Pension, om jeg har maaskee gjort de Biskop Skougaard, ikke er alle Exemplarer, giøre mig megen omt, til Deres Høyærværdigheds maade tænke, at jeg har forsømt at efterkomme Deres Befaling, om jeg dog ingenlunde har.

6/8 1762

Da min Pension, formeriøst Capitain Lieutenant Thiesens død, hvilken jeg og tog mig den Frihed, at tilmelde Deres Højædelbårenhed, af sig selv og høren, da fik jeg ikke nogen om den dag at melde, uden det, som Latinerne kalde amplissimam grati animi significationem, for den venlige Omsorg og Bevaagenhed, den Deres Højædelbårenhed endog saa i den dag har øvist imod mig.

Ellers min fattige jeg nogt andet, at kalde Deres Højædelbårenhed de saalig med, thi det gaar altid saa, at de, som sidde i høje Embeder, ofte ikke igen omslöbe, i for naar de dagas ner godt og retfærdige, og ikke ugle de klingner Udgang til sig. Den dide min konige Collega fem med Kolen, Matthias Rasmussen, søgte Aakiær Degn-kald, hvilke jeg og, efter faur Forlangende, en Kreinche med til Deres Højædelbårenhed, skiøl jeg med ikke, om hand maaske har stillet den under sig, da jeg var saa troskyldig, og lod ham løse den præst. Dette tog jeg mig den Frihed, at skrive omtrent saaledes:

Jeg med, at Degnen i Nye Aakiær, Hr. Schade, ogsaa giør Ansøgning om dette kald, og har allerede i Degne Kræftens Hr. Whitter, og min Broders Jens Michael Hiorthes Omrøde, ret skriftligen kondiment sig til, dersom hand naar det, at vilde give min Broder ydermeere fuld aarligen 40 Rigsdl. gives højeligen hand derom, da fem sidder tilbage med tvende ønskelige Børn. - - Jeg skal ikke illa discommandere ham; men da Hr. Rasmussen paa dno og Kom har forsikret mig om det anno, saa dør jeg intercedere for ham. Jeg havde vistlig giort imod min Pamviligheed, og imod en Broders og Fandmoders Pligt, dersom jeg havde under, taart mig at recommandere ham, naar en anden, ligesaa meriteret, og maaske bedre skikket, havde giort min Broders fuld saadant et forestreenglig tilbud. Jeg

konfoldt som denne dette, kommer jeg ville skriver ned som, da gaar forfal-
dere, at gaar giverne ville give gaver, gravering og ville konfirme, fra
saa Allaarn der, at gaar skulde give gaver aarlig 24 Rdr. friekst, efter
Fuldmagtsmænds Proportion, er eller gaar saa stor Pension, som den jeg har gi
mat Skag. Skougaard. Gaar var hemmed gaar skr komuöyl, lomrede mig dette
mange gange, og endog aa med Frøer udmaglede det Tøjer, bød sig og til
at give mig skriftlig Forsikkring derpaa, men jeg var da ren koldsi
og troede som saa gaar Ord. Da gaar nu
Herres Højærværdighed var dødt, satte jeg en skriftlig Forfatterskab
af, og sendte som til Ernærskriverske, men gaar befoldt den for sig, uden
at give Svar. Efter nogen dage skrev jeg som til denom, da gaar sen
te mig skriftlig Svar, dateret 18 Martii 1762. Som var den samme da
gaar rejste af til det Kal. Derni skriver gaar blandt andet:

Jeg har io sagt, at jeg vil ünder skriver, saa snart jeg faar
min Vocation, for kan jeg io ikke – – Du med, at jeg gi
er dig det Tøjer, og det vil jeg! Saa sandt Gud skal giælde mig
selv, som en ærlig Karl, naar jeg faar Distriktets Præst
og har været i Kiøbenhavn, for skriver jeg ikke ünder
– – Dvil ikke paa min Ærligheed, hvad Ruden angaar – –
Du, og Hr. Witte min Kraft med mit Tøjer, og dermed nok.

Omend skønt jeg nu siden adskillige gange til at gøre, baade af Hr.
Witte og andre, at gaar var meget üstadig og tvetungt, ünderdi
tidtod at gave giort saadant Tøjer, ünderdiden ugleik det alderes
og for saa, det skulde aldrig skee. Saa tog jeg dog stiler, til gaar ka
kommen fra Kiøbenhavn, da jeg, en 14 Dage efter gaar Hjemkomst, fra
gaar et højeligt Brev til, som Hr. Witte gaar egt, ammedsed gaar om
gaar skriftlige Tøjer, og bad gaar at opfyld det, med at ünder skriver
indlagde formular, om jeg hemmed sender in Originali. Jeg søgte

at omvendt dem ikke, med at anføre adskillige Exempler af Christen, om Barmhjertighed og Medgjørenhed mod de trangende, og Guds Gjengjeldelse derfor, og citerede til den Ende Psalm. 37, 25, 26. 112, 5-9. Proverb. 19, 17. Ephes. 6, 8. &c. Om saa Præsten skrev jeg allerede sidste Ord til Beskriving:

Ak jeg må endnu skal melde om, at De saa ofte og saa far.
De har lovet mig det. En ærlig Mand holder sit Ord.

Jeg med ille, jeg kunde bare mig skilderligere ad. Men Gud sendte mig min Formular igjen, med at meget impertinent Brev, hvori Gud forbød uden Beskjel ugtede at dem noget sinde lovet eller skrevet, at give Præsten Pension, imeddet, beraaber sig paa, at i Dens Dalen. Brev meldes ikke et Ord derom, og at hans Højærværdighed gal, der ikke nævnte dem til dem, endelig forbyder mig, at tale mere derom, saasom det er en Dag, der ikke skal skre. Brevet er dateret, d. 21. Julii a. c.

Hans Højærværdighed kand erklæren forestille sig, at det giør mig ondt, saa uadskiellelig og skammelig at dette bedrages af et Menneske, som tilforen har frequenteret Kolen med mig, og nu paa hvemmer Dar ovet mit Beskud. Jeg kunde det nemt ligemegt, dersom det ikke var for Kulens Skyld, thi det synedes mig allerede, at jeg, for dem Præsten Præstes Skyld, skrev for dem til Hans Højærværdighed, hvilket var baade Gunst, og. Jo Whitte, og min Broder, meget imod, som gjerne dem ønskt, at Kr. Schade dem haar holdt, og alle forud tvivlede om Skattefiet Udliggs. Men jeg kunde ikke umuelig forestille mig saadant Dølur Bedragerier.

Nu endt Bønnemaal, Om K. Rasmussen er tilfreds, at falde et Præst, eller nej? Hvorpaa jeg er Hans Højærværdighed gunstige Decision underdanig begjærende. Skulde det behage Hans Høj-ærværdighed, pro officio & auctoritate, at tilsige dem ikke,

Bernhoft

ønsker jeg det allerrigst, understaaer mig og at bede derom, og de
med saa megen Större Skiftighed, jeg som jeg med, at Deres Höj
excellence uagtede uagtede og uretfærdige Fiender Straffer sig og de Fi
ender og Sandselöse Hirke og Söfolk. At jeg ikke skal nævne om, at
min Broders yderlighed Fiender er en Haakon af den Oxeige, og at
Deres Höjexcellence Den afsimerede, Friderik Kelj, der, med Pa
tale der paa Tauet, understod sig at recommandere sin ufor
songnede Person i Deres Höjexcellences Bevaagenhed.

Jeg tænker [Deres Höjexcellence pardonnerer min under
danige Skrivelse] det var dermed aller korteligst giort, dersom Deres Höj
excellence skrev paa Sengeligheden, at den af dem i alle Maader ap
proberes og stadfæstes, hvi saa er det det samme, som om det var ind
kommet i gaur Kaus-Brev, og saa understaaer Jeg ikke, at sige
derimod.

Dersom Jeg ikke skrev, saa undrer jeg mig dilladelsen, at
citere Matthias Rasmussen for en Krondr. Ret, da jeg af
gaur egenhandige Brev, og andre Vidnesbyrd, skal omnön
nise dem at være en Drunagrer, Tyguers, Mennesdræber. Hvorfra
jeg formener, at hans ender i Følge Lovens 5 Bog. 1. Cap. 1, 2,
5 og 6 Artt. skal tvinges til at giöre Ret, og paa saadan Maade giö
re Reparation for sin Forsetsh, eller og removeres fra det Land
der, som hans med saadan Fakt, uredelig, og et skillelig Mske [jeg
vil ikke nævne en grifflig Mand] uanstandig Omgang giör sig al
deles uværdig til.

Det er ikke, jeg i denne Sag har at andrage for Deres Höjex
cellence, da jeg har holdet det raadeligt, directe at addressere
mig til dem selv.

I øvrigt er det min Pligt, at tilmelde

Deres Højærværdighed, at jeg, i M. Rasmussens Ord har antaget til Collega i Kolze Ministerii Candidatum Poul Arboe, som har ved Sandelse her i Byen, et urgt Hile, konnet og flikigt Bekjendtskab, af en gandske anden Art og Aand end den forige.

Jeg tøver mig Deres Højærværdighed beftandige Venskab, og forblimer med Dybest Veneration,

Højædle, Højærværdige Herre Bisko,

Højtgunstige Velynder!

Deres Højærværdighed

Kjøbenhavn 1762.
d. 6 August.

ydmygeste Dienere

[illegible]

Jeg Matthias Rasmussen, Vogne Degn
for Ataxerke Herredsfogedkontor, erklærer herved og ve
liggjør, at jeg af egen fri Villie har lovet og
sagt, som jeg og herved lover og forpligter mig t
at jeg vil give til min Formand efterladte Fulr
Mad. Dorothea Hirth

Jagtede og Høyærvurdige Hr. Biskop
Jørgensen Herlighed og Dør i Ærø

Jens Olsen i Stanicke, som har søgt allerunadigst Dispensation, i henseende de Lyse maals Bøder, han er pligtig de at erlægge, er en gift Mand, og i lykkelig Ægtestand. Det gjælder Menniske, som har forhvanget et ren Ruse han har tilforn, men det er man vred, og begrunder ej slig Skandal; dette er alt, hvad jeg om hannem land indberette. Jeg forbliver med megen Høyagtelse

Jagtede og Høyærvurdige
Jørgensen Herlighed

Gram d. 14 Juny
1762

Underdanige Tjener
Stanley

No. 1762

Deres Höjædle og Höjærværdighed

Jeg Matthias Rasmussen, Vogter Degn
for Aakirke Menighed, erklærer herved og vidner,
liggiør, at jeg af egen fri Willie har lovet og til-
sagt, som jeg og herved lover og forpligter mig til,
at jeg vil give til min Formand efterladte Enke,
Mad. Dorothea Hiorth, saa længe hun i fuldstand,
og jeg her i Calset, forbliver, aarligen den Summa
24 Rigsdr. skriver Fire og Tive Slette Daler, enten i
reder Penge, eller i Varer, efter almindelig Taxe.
Kiöb, alt som hun selv forlanger, og det i fire Terminer
nemlig til Juul, Paaske, St. Hans og Michels Dag, til hver
Termin 6 Rdr. Dalr. Alt dog dette med frivillig
og Lofte aarligen og årligen vil holde, bekræfter
jeg herved, under min Haand og Segl, ligesom og
min Fogedskraft, Velagtbarheden Herr Whitte der-
tilligemed mig til Vidnesbyrd og Stadfæstelse om-
dem skriver. Aakirke Byen 1762. d. Julii.

1/7 1762

Ao 1767

Lemvig

Deres Højædle og Højærværdighed
Naadige Herre!

Deres Provst Prud Kiær Hr. Steenbeck er
blevet syg til Landmoodt; Dennem aarsag for-
dre jeg mig, som jeg underdanigst beder
eller maatte nu-naadig optages, at indbrette Deres
Højærværdighed: Min Degn-Degn for Nyekiøbe Men-
nighed Mons. Christian Wibe er d. Gaar d. 11te Junii
Med Døden afgangen; Og beraabder jeg underdanigst
til Deres Højærværdighed: De vilde lade Prud naa-
de paa mig: Til Dette Vacante Degn-Embede at
kalde Studiosum Mons. Jacob Peter Prall, som endnu
lang Tid har holdt Korle og informeret i Svanneke, samt
haver ført Gut Sølles Enkestand, opført sig konest
og skikkelig. Jeg har ført Mons. Halsen af Kiøe-Degn til
søge, men jeg kan ikke Raadfinde, om Land haver Dette Eller
Degn-Kald, da tabe Landet sin Indkomster, det jeg har
ved Brøist Jam selv, og er det Det af Nyekiøbe Degn-
Kald, Gaardens Ruffling, At Degnen Land sin Kiøreslegaar
Med Plougen og saar sin Sæd; Det dues Mons. Halsen ej til,
Men Mons. Jacob Peter Prall Land kan det, da Land har ven
for mænd og Godgiørende Beboere her i Byen, som villig
Kommer Jam til Hielp med Raad og Daad.

Nyekiøbe-Kiøbstaden d. 12te Junii
Anno 1762

Saaledes Naadige Herres
underdanigst
Tienner
P. Bernholt

Høyædle og Høyærværdige Biskop
Høygunstige Velgunder og Fader i Christo!

Kortgaaende vore ulykkelige Sorger og Vande her paa Landet vorsnudes saaledes som den i Rønne Sirk Bog af min Formand er anført fra 49 til 61. P.S. af min sidste Skrivelse gjemte jeg at sætte Datum med, til 19 Martii. Jeg har siden den tid, som forhen været krænkelig, og er stadig ved Sukum bese under de uegnede Forretninger, jeg daglig er betynget af, og ønskede gjerne om det var Guds Villie, at blive transloceret fra dette Stød, hvor Byden er ovenmaade, min Belønning saare maadelig, saa jeg ikke har Lyst og Evne at Calde og holde personell Capellan, som dog vil blive ulidelig Fornedrelse for mig, saafremt jeg skal forblive i dette Embede; dog den Dag I taler jeg nærmere at forestille Deres Høyærværdighed saafremt Gud spare livet til i Sommer og jeg da kan komme derover, hvilket maaskee vil blive noget Lattarbrev, i det om nogen Tid, som man har formodet skulde vende sig, og gjøre bedre Tider end de ikke. Den gode Carl Deichman Stænk, som tilligemed Hans Hustrue mangen gang har gjort mig Hjertelig Glæde ved Ord og Bevarung, i Hans Ungdom Velde hun ikke tænkt for de Hans, eller synde Hans det mindste de Vedrørende Fiskeri Hus, Fiskeri ingen Vidser indgaet, ved Gude giort, til det mindste Beviset nogen Ulydighed, saafremt Jeg det ikke Hande paa ved all for megen afsendt Advocat Skade contenueter Hans Philosophiske Ernst, og Studeregen flittig i medicinske Skrifter. Endelig maa jeg bende Deres Høyærværdighed om Organisten for paa Stedet er saa yderlig forfalden til Debauche og skammelig Ledslighed, begyndelig Tyverier, at han aldeles ikke er i Stand til at forestaae sit Embede, eller ringe indes Forargelse Kommer i Kirken, da han nu har sin Bestalling af S. Høy Excellence Statsraadet Mandes og Deres Høyærværdighed har jeg, efter Ønske af Etats R. Lüne, maattet tjeneere ham, med Forsikrelse om jeg troe under dygtig og skikkelig Person dette i Hans Stad Vinde substitueres, vil og Herpaa vente Gunstigst Svar med ved paa Ord, forblivende ved all Høyagtelse og Venskab

Høyædle og Høyærværdige
Høy-gunstige Velgunders

Rønne d. 23 Martii
A. 1762.

underdanige Tjener
Steenberg

Udtog af en mod
Hr. Nelh indgiven Klage
#
Til det
Combinerede Admiralitets og General Comisariats Collegium.

I. Pt.

Vores Herre Kiøbmand og Høielaugs Hr. Johan Nelh afhandlede udi sin Skrivelse af 14de Martii a: c: Gud vende sitte Ærværdige hr. salig Borg. Til Applicationens Grundvoed lagde hans Mosis ord udi 5 Bog: 6 Cap: 6 Vers.

Hvilke udbrød hand med følgende: Her finder vi nogle, som i stedet for at efterleve de forommelte Mosis Bud, selv gaar til Kiøbs, for at kiøbe selv slunge ud i dette dage dyrt Kiøgt eller Øst-Søe. Jeg vil forbigaae hvad videre bemelte om Poetens Kiøning, og idem erindre, at Kiøbmanden derefter sig saaledes udlod, er en passage saadt, som er passeret paa Kiøn, saa gaar det: Kiøt-Hunsket paa Christiansøe strøm tie, end udi de priviligerede Øst-Huse. Dersom at slegt af Øxnigheden ikke bleiver paatalt eller straffet er aarskillige: Dels fordi jo mere paa Kiøn vides, jo mere revenier han Øxnigheden, og skal de vides vel, saa maae man taae noget. Dels fordi den gemeine Mand ide faaer saa megt, som den tiekom, og ide saa got, som de burde og kunde have det, saa at den Gemeine Mands Kniv soeder Øxnigheden Blod udi Balgen. Ere skillings Øxnen straffes, mens de som dagligviis saa mange hundrede Rigsdaler fra Kongen sandhaver, og det yttrer i loum.

Jeg maae forklare, hvorpaa disse saa dersom Gravamina sigter. Hvad Kiøen anbelanger er, saa forsidrer jeg med bedste Samvittighed

17/3 1762

At jeg intet vidste derpaa, formedes jeg 15de Martii. Hvilken er efter at lidt
jeg siden den tiid derpaa har kunnet bringe udi Erfaring, meget uanfoelig, be-
staaende af noegle Naemd, som skae søgt de Stadtes Pigere. —
Det var jo strydende Pligtighed, i saa fand saadt noget lastvoerdigt, end
jeg maatte foranleiget derudi, at sondere mig, om jeg vidste slegt, og om jeg
vidste det og ide underfoegte det efter muligheed, eller ide strafferd giørende
Maaden, naar den ogdagedes, da at forevinde de Gruejsomme min Roedsudighed.
Det saaer bunde strafen saar observeret med den Passage, som skae maa pas-
seret udi Byen, Hi saa snart jeg var oplysd om Sagen, fremkoedt jeg
Soedene, og belagde dem efter Fortienesse. — —
betaenkende, at jo mere paa Byen fortoerd, jo mere Revenuer har
Øvrigheden deraf, saa er det bekiendt, og tilladt, at udi alle Befalinger
Comandanterne maae ogsaa en lein Afgift af Marquetenterne
og Bier-Hoeder, men at jeg derfor skulde saa igiennem Fingrene, det
skae mig aldrig gotgiørd.
At den Gemeine Mand ide faar saa meget eller saa godt, som de Kund
og bunde have det, er en meget Gros Bekiendning, og de nødtvundne
Sige saa meget: At den Gemeine Mand forkortes udi Kost og Gage,
og at rendet af Kosten (som ide altid strunder skae forstaaes) ide er af
den bonitet, som den bør være. Med Kostens udrettelse er altiden
2de Officiere tilstede, som, efter at Kosten er udgiven, rapporterer mig
om alting tilstiger under det de Soedt efter Maade og Vaegt be-
vidgiøre mig derom rapporteret, at derudi har manqueret det mindste.
Anlangende Øllet, saa er det mig rapporteret, at det haver været
noegle gange været tynt eller sidelig. Jeg har ide undlaadt, at undersøge
hvorad det kom sig. Øllet er alene paa Borgere Kaserne
saa snart den Raad der er Caseret, og er aldrig antaget, der er Øl
gal, og har siden den tiid stedse været godt, og ingen klaget.

En Skillings Eijsen straffes, uma de som stiøler liigsaa mange Hundrede Pigerder fra Kongen aarlig haandsamme og at yøbe i Land.

Det var en af Lods Matroserne, som gik ombord paa fiske-Skibet og bortlog en Pige-Lod, fiendt det ide falder mere end 3 Skilling Vaar Pund. uma siden Eijsen er meget gaaende og jeg ide kand faa det paa dem, skuden bemeldte Skipper paa fiske Skibet afskillige Vaar bortstiaalet, saa lod jeg gien Matrosen nogle dage idenne haa Tauge, for ved det Exempel at vanskue, om ide saa Matros skal saa vant det for. Men at jeg skues haandsamme de ellers dem, som aarlig stiøl 300 Pd fra Kongen, og dette uden skal ellers andre lade yøbe i Land, det begi-ber jeg ide, hvorpaa Fresen med sine Grove Beskyldning yrger. — —

Jeg kand for Gud bestaae det, at Fresen aldrig har i Canum forhoedet eller formanet mig for nogen Frie, fiendt jeg dog tiestaar, at endogsaa det utfordiget ere fuede af, langt mindre forhoedet mig saa grove Eny. E Contract, det rekuns for faa Uger siden, da kand han lod mig og udbad sig min Ansvab, skiekm dog aldrig har vant saa nogtet, ja endnu for 8te dage siden, efter at Onsdags faster Prediken var endt, var kand siiste gang hos mig, uma aldrig udlod kand sig mere end ellers min om slegt, som kand den 14de Martii udi min Inspecteurs og den Gamma Mands Nærværelse saa offentlig paa Predik-stolen udtrykker sig ere, ikke alene tie min prostitution, uma ogsaa i sor tie min Comandoes Bortkrandsen. —

Fresen declarerede siden endnu i dagen den 17de udi sin Onsdags stads-Prædiken, at kand endnu kunde sige det saa, som kand i Søndags havde sagt med andet maade. — — —

Christiansøe d. 17de Martii 1762. C H Stibolds. —

Copie

Til

Det Combinerede Admiralitets og General Comisariats Collegium

Mig arriverer en passage, som me aedrig kunde oftoude grotter. Jeg forsikrer mig underdanigst, at deres Excellence og samtlig mine Naadige og Høyæbyrdende Herrer, min Charge og den dermed forenede Ord og Subordination noodigst maintenerer.

Vores Kirke, Velerværdige og Høylærde Hr Johan Neth afhandlede udi sin Prædiken d. 14de Martii a. c. Gud vende nutte anvendte hiesalig Brug. Til applicationens Grundvoed lagde hand Mosis Ord udi 5 Bog 6. Cap: 6 og 7 vers.

Dennest udbrød hand med følgende: Her finds ikke Regler, som i stoden for at afstraffe de forunette Mosis Ord, feller Gaar hie Kronu, for at fort eller hinder nen i dette Dagre dighed Krigs eller Høst-Ruste. Jeg vie forbigaar hvad videre bevtalet om Poetens Kroning, og iden underdanig minder, at Kristen dreffter sig saaends udlod: Er den passage sandt, som er passeret paa Kronn? saa Gaar det: Kron-hunfut paa Christiansøe Werve tie, end udi de privilegerede Høst-Huuse. Dersagen at digt af Øvrigheden ikke begiem paatalt eller straffet er aeffilleig: Dends fordi jo mere paa Kronn dreiedes, jo mere revenuer for Øvrigheden, og skae der dreiedes ikke, saa maae maad faale nogen: Dends fordi den Gemeene-Maad ikke faar saa megen, som den tiekom, og ikke saa god, som de burde og kunde have det; saa at den Gemeene Maad Ruis holder Øvrigheden Kronn udi Balgen. Den Kiellings Tyrm straffe mere de som aeslig Kiøder saa mange hundrede Rigsdaler fra Kongen landsfort og det yttre i Lommen.

Deres Excellence og samtlige mine Naadige og Høyæbyrdende Herrer! Jeg maae underdanigst forbeare, hvorpaa dette saa de rødige Gravamina sigter. Hvad tiden anbelanger, saa forsikrer jeg underdanig og med best Samvittighed, at jeg intet mist vrach, forend d. 15de Martii

17/3 1762

3/1762

Dieser er, efter at lidt, jeg siden den tid havde haft Anledt bringe ud i Erfaring, meget uanfoedig, bestaaende af nogle navne, som skee sigter til Stadtsligen: e: g: Hönsel, Skiik: Sod, snöfter etc:

Det var jo Fremmes Skyldighed, i fald hand havde nogen Lastvoedig, end ytterm forargeligt dendi, at Sondere mig om jeg midt slegt: og om jeg midt at, og ikke undersögt det efter muligheed, eller ide strafferte Gerninges Maaden, naar den ogsaa gaaet, ja at före mig tie Gemöthe min Roesindighed.

Et heet Corps officiers bunk dog först giort sit og undersögt det for den Soeck.

Det samme bunk flesten have observeret med den Passage, som skee nu passeret ud i Byen. Ei saa snart jeg var oxlijs Dagen, fremkaldte jeg Soeckens og belagde den efter fortienesse.

mig sijnes at Compagniets officiers have og hendi stort neemaane end jeg, at beobagte deres Soeds ogföhre ud i högst instance.

Passagen er eller skee: En af Lösningens musquetiers, som er ungkarl søgte sin Skjörte. Byemanden, som ogsaa er musquetier, for 2de dette, hvorat endogsaa mindst er Jere smaa: dette tog saare Raslen, at de maatte staae i Stand tie at tvinge ham. de kom derpaa, for Lejer, ud Rast, og bere Raslen saa megtig, at de Borgere ogsaa kom ham, baa de trejje med Pibere: dogaa alle i Sjög, og siden Sadler med Morten og andre mere var overvoerende, saa kaad jeeren ide Skulde hverken tilsigt eller Jeeren.

Hvad Skriftlig ordre jeg eller har udgiivet om Skiidig Byen: Soed, ja end ytterm: tiesendt den officierne, at Soed over saae, kaad noedigt hans af nedlagte Sub N: 1.

Betenkende, at jo mere saa Byen forstoerd, jo mere revenuer for Ettighaben tabt, saa er det bekjendt og tilladt, at ud i alle Lösningens Comandanterne maa ogsaa boere en liden Afgift af

Marquetenterne og Prøv-hoeder, og troe alluderes skaden mere
end. Mens at jeg dette skulde for eigenem Øiegrens, at skae mig aldrig
forgiøres. omendskiønt jeg ikke nogten, at jeg just ingen Lader tabte,
som dieder sigen ud, og ikke dreef giør nogen Skaar, ikke heller begaar
i det Faar nogen Konen Laugt minder Ont.
At den Gemeine Mand ikke faar saa meget, eller saa gott, som den Kunde og
burde ha er det: er en meget stor Bestyrelsing, og nie nødvendig sigt
saa meget: at den Gemeine Mand forbortes udi Rost og Gagen, og at en
del af Rosten: om ikke alting skulder skae forstaar: ikke er af den bonie-
tet, som den bør skee. Ved Rostens udredelse er alertiider 2de Offi-
cers tieste, som, efter at Rosten er udgiiven, rapporterer mig, om alting
rigtig er udderet tie Soldt efter Maal og Vegt. aldrig er mig herom
rapporteret, at dennei har manqueret et ringest.
Hvorledes Soldt siden imellem den sielv, naar deres Kod-portion i smaa
Qvantiteter partageret, behandler det, er mig og den som Rosten udleveret
haver, for saa vit vendkommende, og maa observeres af hver Corps officeer
som en Domestique Dag. det kand ske treffe sig: blant, at udi en Bataille
et eller andet Brød ikke aldeles er igiennem bagt, og skier det mest siden,
og kand arrivere mig og en eller udi sin Huusfoedning. men, om det af
den Mand, som sligt Brød tilfald, saaes herom begiert, kunde det herom
omtuskes eller i andet maade reduceret. jeg har alltiider afgiort Dagen
som jeg har fundet det efter Bortkastinghed begyndt end gjeremaes siden
det de fleeste tiider idenne bestaar udi Chicaner. Officierne maa tiestaae,
at om et Brød tieffedig kunde veie ¼ eller 2de Brød ½ lb minder, da atter 2de
Brød har veiet ½ lb og ¾ lb mere, saa at det giernes har kunst balancere.
Anbelangende Øllet, saa er det mig rapporteret, at det har været nogler
ganger taabt-Drint eller sielv, hvilket da efter den Gemeine Mands tale-
maade stoy Koers sunt. Jeg har ikke undlaat, at undersøge, hvorad det
kom sig, og Canzellie-Raad Schiødt har giort sig al umage, at ud-

linden, hvorved At bestod mun fandt og Aarsagen og at skjelm alene
var paa Brygger-Karlens side. Jg tiesgjende saaer Karl ude
vorden af Cantellie-Raad Schiødt, fra Capitain Wolffsens og de øvrige
Officiers: om Karlen ikke fik alt hvad hand skulde have tie Bryggerens
og hans Kaerne. For vist! saa snart den Karl bere Casseret, og en anden
antagnt, bere Øl og godt og farsiin den tiidstrøe vorst godt, og ugaaede
godt.
Jg Capitaine Wolffsen fant behagende, at indgiis mig da Øl var vi
ser-Drikt, en skriftlig Klage indleverem af nogle af hans Compagnie,
recomanderet med hans Haandgiving, saaer Klage følger herved in Original Sub No 2. Mans hand giorde og befaldt derved At Forslag, at Soldat
ernes dags maatte nyde Øl, mad og Brendt vin med Viker in natura
og at Soldat enhver for sig kunde preparere At, begierte ogsaa af mig
At recomendere dette Forslag lie vore Excellentier og saaledes min kaerlig
og høyhiibiurdige herrer.
Mans! Hvor kunde jg understaae mig, underdanigst at forestille slight, det ung
mandskab medbiedt, uens i saadan høyst skadelig varme! Ved gjennem
de hele dagen, som for er met, var hverd, med en mands Omskiftelse
ude i Brygger og Bager-huset. Allermindst henfere jg, at At kand vore
Fadmes dag at tale og melere sig ude slight, i hvor der belegenhed og dan
vittig vort hand ude og maatte behende sin dag. det er Officierne affair,
enhver for sit Corps, at andrage mig hvad jg ide vere, og naar jg har sat dagen
i den stand, som den bør vere, har dette ide heller Ruder at sige. Fadsen
tager vare sit Embede.
En skillings Tyvenes Straffe, mens de som stiele ligesaa mange hundrede
rigsdaler fra Kongen daglig, fandes ved At gutter i Lønn.
Det var en af Lod matroserne, som gid ombord paa Sikke-skibet og
bestod en beytonsk-Lod, fiedt ude ide heller mere end 3 st var vorden
uens siden Gjerne er meget gangsom og jg ide kand faa fat paa dem;
vorden bemelte skipper paa Sikke skibet at stillet var bort stolt,
saa lod jg give matrosen nogle dog ide nus faa tamper, for ved At en Exem
pel at vare klar, om ide sauer matros skes har vorent der for. mens

at jeg skulde haandhave de ellers den, som årligt skulde 300 dr. fra Kongen,
og dette antog hiin alle andre lade gikke i Lønn. Alle begiber jeg de spor-
gsmaal Pesten med deres Grove beskyldning angaar.
Hr. Stud. har ingen nogent af Kongens under sonderne end alene Canäl-
lie-Raad Schiødt, som haver Kongelige Majestets Forvalter, og haaber jeg at haver
allerunderdanigst Regnskaber ved Fundus saa snart, at de skiergang af haver
Kongelige Majestet allernaadigst er bevilget med Quittance. Jeg troer
ide i mindste maade gaa, at han jo skuedkommer ved Raadgiøet end for
sin Behandling: og aldrig nogen beskyld mig for utilladelig Convivente.
Om saa mige maatte, har jeg de Dansage underdanigst og ret strit pengigt, at be-
de hans Excellence og samtlige mine naadige og høyfbyrdige Herrer om Satis-
faction og det overfaa nergaaende Beskyldninger og al Respect Ciesud-
sattes mod min Charge.
Jeg vie ide sige, at om Præsten tie tale om andre sager, skiedt jeg gerne tie
staar at Pro maat, og udi sin Orden og indskrænkning, haandhave for alle
ting maatte giøre sig ved beskiedt udi sine egne sager, og mindste Subordina-
tion hans baade efter Gud og Kongens Lov og efter de ham medkommende Articler
at undvige, i sær sin Øvrighed skyldig: og saa saa haandbund med udi sine
Embeds Forretninger. ide heller vie jeg mine Præstebrødre, og Forsømmelser,
eller haver haandhævet i at tale om andre gaa Prædiid-storen: men alene
for dem gang modbliver end at mig gaa for, og skiedt jeg i følge den 2den Art:
for Land Tienesten med Øvrigheden, ide maar begiere mig.
Jeg seer af samme Art: Decrets §7, at ingen udi Kostningen er undtagne, at alle
maar bevise mig den skyldige Subordination. Af §15 at man Raad andlage
mig, naar jeg er in Crimpa. af §602 saa lenge Regen maar ved beskaffen.
Af Artid: Decret for Præsten tie Øvrig, §266 og 268, saa jeg i sær udtydelig
Præstens Pligter, end og dette, saa nøg ide giver ham den Skiredat titulen
Chefen, skiedt jeg dog sidstelig grint tillade ham, naar det skeer i anledning
af Landfred, i Consum og med billige og sømmelige Ord.
Jeg Raad for Gud bestaaet, at Præsten aldrig har i Consum forhoedt eller
formaant mig for nogen Skyl, skiedt jeg dog tie staar, at end og de aller-
utfordigste ere quedt af: langt mindre forhoedt mig saa grove ting:

E Contrair, at er Knus saa ugrechim, da hand var sod mig, og efter mit
Ønske, med megen forlegenhed udbad sig min Venskab, skiedn dog aldrig
saa vornt sam nogsinde: jo endnu for 8½ dagre siden efterat Ondvagts=
Kaste Hvidden var ned, var hans sidste Gang sod mig. men aldrig udbad
sig mod ordre min om dligt, som hand d. 14de Martii udi min inferieur
og den Gemeines Mands nærværelse, saa offentlig paa Hvidt stolen ud=
skiældte sig med, ide alleneste tie min Prostitution, men ogsaa i sær tie
min Comandoes forkrænkelse.
Dissen bunde jo betænder, at det er en aabenbar Stemyling hand anstifter,
endog udi saadan obscure Sider, da hand sers og vred, at jeger fendig at tage
indod nen Kiende, i hvem det ogsaa maatte blive, og at den Gemeine Mand
endog, naar den faar alting med offyldt maal, allegiezze tender sig at
tie bedre mere, og derfor efter saadan Hvidden tander, at den dørs nygen
ønt, og derom giøres modvillig, tienne dersk nu sar Hvidsen for nere decla=
reret Anfører og Forsvar.
Dissen bunde sig at erindre: at om Røn Mauden, eller saa dette var er
strafvendige, Hegt Compagnie Chefen, med skiedn Dissen skuden saare
udi god Venskab og hvorunder Raslen, som Musquetier Sorteer, maatte
tilkiendegiøre: Dissen skiø kunde lade Raslen med sinderforsigkaed,
last paa den, saad lastvendig var, og om det endog fantes fornøden, la=
det andragne for mig, eller skiemmelse mig det, som Dette Comandant.
Den sauer tous bunde hand iagttagt om vinter, endskiønnere, da det sam
efter ~~mygen~~ tilsaanes paa Hvidt=Stolen, bedre er bekiendt, end mig,
omnesskiønt jeg har giøst mig ae umagrat ogdage det, men nu end
ide kunst udfinde Gienningt Manden.
Hand bunde Considerere, at Officierne, enhver for sit anbetroede Corps,
som den nemmeste Øvrighed, først og fremmest bunde stræbe efter,
at bevage og at indskærpe deres under haarende Soeds Conduite,
Hi jeg som Comandant kand ide veere alting og alle vagter, men
maar fidere nogt paa officierned vigilance, ofteer, at nogen giøre sit.
og da er Officierne de nemmeste, som at visitations under: Officierne
faar rapporter og hvem af Soedner skuldt denden: men det er ide

min Skyldighed at visitere. Det kand derfor om saa mindre ligge mig
tie last, at jo mere jeg Kronen forstaar, jo hellerjeg skulde det. naar
mig beder noedt, nogen at vore Skaden, friedt dog saaden en officier
maatte, saa fojer jeg de Instalter, som der bor uden at Conivere med over-
vaad og Skadesmaal.

Deres Excellence og samtlige mine Naadige og Hoijstbyrdige Herrer!
er det ide en verdenlig Expression? at den Gemeine Mand Ruiz skulde
holde Ovrigheden Vrede udi Skaden! mig synes underdanigst at saadanne
ord dannenforjende bunde man aldrig lade en Gemeen Mand soge gaa, hvilket giver
ham de alleruttilaatteligste Beskeder. og maatte den Gemeine Mand ide, at Kunde
Jeg det tie at ofrige sin Ovrighed ae skyldig lydighed, saa den sideder
jeg, at Fosten maae Vide meget om deres Forretninger, hienne da den Gemeine
Mand endog af andre dem er imprimeret: saa at jeg maa frygte, det den Gemeine
Mand vilde kunde holde sig for berettiget, at tunde bryde mig udi Comando
og Justitiæ Stesenet Hjelpen, ja endog finde i tilfolde villighed, med saa favora-
bles Omstendigheder at skeede med deres Comandant, ting som aldrigen skeet.
Jeg har alleerede nogeneds Skuegter af Prediken endog for Officiers: Hvi-
som jeg udi den burbatyteligt tiefaed ide for Officiers nok, at nyttte en dent,
saa som den Gemeene Mand er vigent af egen Interesse, og med soedt: og officie-
rer, som saaes skeet i Reisen mig kuns bev tieoned, tie at give mig deres Credit
udsigende: saa bilager jeg for Lieutenant Grolau, Petersen, et Sonne een
Orde dem. Imes Hr Lieutenant Grolau nogtes mig det, ja endog at gaa
tegne sine ransons, hvorfor haud ide vied give mig sin Forklaring, former-
mindes min erde var nu ide tiestridelig. Haud sagde mere ne: at
Haud ide vied giore det, uden at haud kom for en ivaertiske ent, og ide
hende og Questionerede ham, haud slog en latter og sagde: at haud ville
ide hukeede det. Jeg drog Petersen og Sonne tie Vidner derpaa. Hvad
dette ton siger af Predikens Indhold, er noedigt af Indlaget Sub N:3
saa at deres Excellence og Vaerdige mine Naadige og Hoijstbyrdige Herrer, etc.
vel noedigst kand dome, hvad Grunde der ugrund min Klage haver.
Fosten declarerede hele mdn i dag d 17de udi sin Onsdags Passions
Prediken, at haud endnu kunde sige det saer, som haud i Søndags sagde
sagde med andet mere.
Skuer dette haver givet, saa var Ovrigheds Myndighed disputeret retter

Brhag: for naar udtryddningen er ide almindelige, maa saa specielles og overvøiges. Jeg har dersag at formode, at Ferstens Christiches Grundsig saa at Systema, som af andre tilforn allerede er bragt paa tapet, ag at saae, om ide mere, med stor skal og varme, og maaskee igiennem saadan Canal, som mig nemlig er ubekiendt.

Maa jeg tøver og tilforlader mig underdanigst, at deres Excellencer, og samtlig mine naadige og høyst bydende Herrer, mit med saa Kongelige Majestet altiide trew brøiste og stadse trew brøisende blod og min af alle heiide haar, med Ære og reputation lader fare udi Graven, og min Ære og autoritet med saa umatkendelige Skimpelis og Vøyelsis naadigst bestytter og fastigst mudre, saa at jeg kand sin mig i stand med Glede og Friimodighed at fortsette min Comando.

Vorlader mig underdanigst udi deres Excellencer og samtlig mine naadige og høyst bydende Herrers naadige Disposition, hvorledes de vil heller saadan modvillighed og forsiøge mig tie min Soutien.

Jeg forbliver etc: Christiansøe d. 17de Martii 1762

C A Stibolt.

Kjære Hr Lieutenant Grolau, Krediteur Petersen og Lieutenant Sonne!

Blant andre observerede jeg Deres Nærværelse udi Kirken i Gaar, og endog at De stemte sidst Gik De dette. Jeg skal afhandle paa Hvedr.-stonen i Aftenning af Evangelii sidste Ord, om Materie, om Guds Ord rette anvendelse til Dalig Brug. Efterat Afhandlingen var endt og Applicationen følgende betienter Jeg mig af følgende udtrykninger:

Moses formanede Israels-Børn ikke alene at lægge Guds Ord paa Hjertet, men ogsaa, at de skulde tale derom for deres huusfolk til og fiern: men sagde Jeg efter efterdes, Jeg skulde tale, som feler, naar Hvedinden er ude, gaar de Kone, hvori i disse Dage hørte eller taalte om for eller Dieger Kiøn: Jeg med Dem lidt af den Kiøn, begiærer ikke Feler at Mitte Mere Skade: Deres Forfattere Nøer sig Rasle eller Dreuger, jeg Mesiges de vant ud: saadan unge Yoger er meget Dønes, og ikke Poeset de sligt, bænke ikke at Prøve med Laurbær-Kranche, som Poëterne i Gamle Dage, men under Dand-yett i mindertiide maa jeg sige, at om en passage, som er begaat paa Reise, og som er behøiet Øer oel, er sandt, saa gaar det paa Christiansøes Reise Øer tie mid udi de privilegerede Øer-Huus: at Af Øiegiden ikke beier straffet, dette er alstillig Dansager, dets jo mere paa Reise forteres, jo mere ere, nuer faar den Skade, og om den skal forteres Dig, maa den ogsaa taale meget, Dertil kommer den Gamene Mand ikke faar saa meget og saa gal, som den bænde og Kunde faaet, saa at den Gamene Mands Kniesolder Øiegiden Dendi belgiin: maa Øiegiegen mau, um de store

15/3 1769

lader man Løber, tre Skillinger Øyen straffes, men de som store Ligsaa
mange Hundrede daler for Rongen betaler, skriver.
Veltsaa anbefaler de 3 forrørte officiere sig under at tage deres Ledige
Forbearing om disse anførte Gravamina idrøerte af Stadts Fred
Provsoerige H. Neth talt ved Christiansøe d. 15de Martii 1762.

Christiboel.

At min Formand Provst Hr. Lieutenant Grolau har underlagt sig for
at gaa Reisen som han af forestaaende er bekjendt, skjønt mig for min
Person for Vanskeligt at efterfølge. Jeg betragter, at ved Bortgjedningen min
Comandants Myndighed og Charge ider er ophørt, og følgelig hvad lydighed
jeg min Comanderende Chef er beredig. Jeg underskriver med Ærerne da høi:
ved og Velbyrdige Hr. Comandanten af mig ide begjærte en skriftelig Attest
uns Utydeligaabfoer mig at bevare mit Insigne under Ehr. At sidst
maa jeg giøre, at første kunde jeg maaskee ved gjentagne Bønfrabede mig.
Hvad jeg da anbelanger den Hr. Stads af Provsoerige og Høylene Hr. Neth
den 14de Martii holdne Fredriden, da haver den som Stads ordenen
lie Valig Brug. haver sigt ogsaa beant andre Forhindringer Overvaadighed
uri Mad og Drider.
Ile Fredriens Applicationslagde haver Ile Grund Mosis ord 5 Bogs 6 Capb. 7v.
haver beklaget, at de Roger af Tilhørere i det Stad gid Ile Krom forachør
ere Singe ved Skiøge Viin, Øiden haver Øien og Kaede ved Hor-Viis, som i
disse Ende Tider er Dagen var beven bekjendt: og at Viis-Digtere, Vorsig Kar-
le, Dreng, og unge Koger, bande Krous med Vand-gatter i Storm for Laur-
bær-Krantzen. haver sagt ved Øiden: at om Passage den Skulde ved
Sundet og Øen Kronen passeret, da gid det i Kro-Huset paa Christiansøe
Vere Ile ned ude de privilegerede Hore-Huser. haver mult og Dansager
hvorfor dette ide bevostaffet af Øvrigheden: Hi jo nerme Dold Dad

Almues Interesse saavel Øvrigheden, og om det skulde forlanges vil maatte man
ogsaa taale noget. Saa fik ogsaa den gemeene Mand idsaa megt som den
vilkom, eller saa got, som det Kunde faae af. Trekillinger Øyen straffe, men
de som saa Rengen vaglig Øieden ligesaa mange hundrede daler eller digedder,
de gik ustraffet, og det yttre: Comm. det forraa efgik at den gemeene Mands
Ruis loest Øvrigheden Øreed nu ikkeden.
Dette er det, som jeg anbelangende de forommelte Gravamina af ommeldte Fredsdom
reinders og med best Taamelighed og under Høyest Eed bekiendtgiør at
haave hørt: omme skiønt jeg troede maar det staar, at mit Hierte skouer bevæ=
get bedrøvet, og alteseret ved igiemmere, da jeg gik fie detred. Gud forlee
lem dog engang Herr. Christiansøe d. 16de Martii 1762 J. Petersen.

Efter vedhaarende ordre af Velbaarne Hr Comandeur Stiboldt Land jeg
ikke andet beviidner end at H. Comandeurs forestillinger om Fredsdom
afhandling d. 14de Martii er saaledes afhandlet, som forestillet er, uden
hvor jeg ide andre end Rendrinder med Fristen søgt at hundrede dele Øyen
gaae frie, da jeg det med best Taamelighed og under Høyest Eed bekiendtgiør
at haave hørt. Christiansøe d. 16de Martii 1762 O. Sonne.

Den ikke stuller Herre nu Forkelig, og selv
er det knap taale det eller ikke. De prisere
ejre saa ligne skrevne, at Gud har velsignet landet
med saadan Øvrighed, der saa vel i den Militair
som Civil Stat har nidkjær i Landets
ret, og ligesaa uden Omsigtighed at fremme jour
og handler saa meget deres Forfædres og
de selvs Herrers og Fremmeriske Hjelp og under
støttelse i vores nuværende trangfulde tid
ikke forholder land-boernes Oppetelse, som nu
ligger lagt i yderste Dan ik-dæk. Vi forbliver
med de sømmelige.

Højedelig Velbaarne etc.

Vester-Marie sogn
d: 25de Febr: 1762.

N: Pedersen. Lars Jensen. Hans Jyson Holst.
N: Blem. Poul Andersen Dam. Niels Jensen Øgh
Ole Andersen. Jens Jensen. P. K: Ellebye. Peder Christen
S: Herlev.

Det forestaaende gjentager den venner Dansk,
kan jeg med gjøre, og erkjender mange Kuder uden
nogt Exempel derpaa, der med Øjne i Øhenid
min Selv har seet nem Elmer Lag og Ker-
dig ~~Selv~~ ligende Gjende Selv Falsk Forni
ny ligne Wilkaarlige Ørnerie, ikke Heller med
nig ligne de Sen-Begering, og Fels med Forre
spørgsel Jer Jeg at det Gaar: De Jer den Fels
vedk de Sinds i Ejegne, ja begjærer ikke 10 Rd.
de Sen Jer Fig nu Ekle, som ligne-tilsamt
Jer vist at gjøre mere end 6 Rd. Begjærligheden
ikke den og Elendig saaledes Jer den Aller
Velvaardige, Gravsted, Kirkelaage, Ladsed og

25/2 1762

Copie

De pröjsenske Grøfter, og det i Ligningen Jord Gras, uden
at der skulde ellers betales, end, som Jordes ellers
er af Mangel paa Sæd, og den Tøjgen de tilbage
ligger og Lyngs skyld, uden at ligge paa egen Grund
eller tage fra Landet, naar de ere komne saa vit
at de bed Einuske Land giøre uagtet Einuske og
Vanskelig Lægt de ere blevne og Jorde Vand Dæk
Stavnen som vel kand sigres ved de Flesk: Jeg gaf
giør det med egen Erfarenhed, thi ved min Ri-
tomst til Landet var det skjerp Eid med det sidste
uagtet Eid saare svart, de vidste nemlig ikke paa
Eid at tage Land i saa stort en mengde, hvorom
vaagne dørle og Ligger, som Ligningen eller ingen nd
sigdes at betaler, tilbeds Herr Einuske Forfalds
Lon imod ingiøre og blev antagen. Mange ud-
bøjgnen tilbød sig at tage for den blotte Sænk og op-
fold, og Land det derved, saa ingen omkostninger
der vilde er at begiøre ligningen, mdog i saadan Maade
maatte det der vilde Jorde Land med Vanskelig for-
vanskelighed som de eigne Moderation i Lon, Lovens
de Vilde ellers ant det vel vilde det hverkendes Tiden
med er, saa Lerrenne der under maatte Sætte
med Blomme, og saa paa at det som dengang var
tilbagt Dem som en Skade, og Vierdelsgræs mæst
dengt Skade forvandes ved Vaers Jord Gravelse
vang i Stedet for nøkke og Sandel til Fæste Flade
og Muschel, da man ellers ingen den lægt og
Vigtige Sølv Sar til Dæling og Giødningen
eller Land maatte eller præsk med det man
havde. test. H. J. Lund.

Copie

Titel!

Det er saa mange og høist uforskyldte Ulykker
forefaldne i Kjøbmænd-Forretninger og Land-Be-
ruinets frie og forbedring, det er en Bondesøn
ingen eied saa Lunde Mere Frihed, men i Øvrig
vagt i besynderlighed Klavig er Lagt for Lysk.
Men saa er det Lunde Lunde Lønne der i det Land,
Jeg er nu ikke Mangel Lirder paa det Ver-
dens ikke forbigangelig Lovnelser Ernære folk
ex Lagar Liden, og Selvsandigher i den høiste
Grad Jeg er Jo det saa som ere tilbage?
Land er nu med Hvad klager over det regne
Ved, saa er det vel Lovnemerkig Jeg Glæder
Jeg Lysen tilligt med Lyklighen og Frigjørelse
det tagne Land, men det er det Ergjerne sig til
Vens, eller Ønsker Ernærte, skulen de Kar
ykkere er Wegne og tilbagen, det for i
Jenle Regner ikke Lirder nu gemte tingt-
dygtig Land eller Lige det Lenter: Jeg ringe
og til Hinnerigen det Lige ledige Lirder
Lug som ere tilbage, Jeg er ikke ellers
Lønne paa det Jøiste, men vil og Jeg den
egne Velvin i alle Ting, og ere Jeg er det
Jøide Land Hørvand og Pandkoder paa
Jeg ønsker i det regne Jeg er en Jenlse, Land
det ikke ikke tales, og gjøre ere vist, om det
vente Lyen Land, og det Jeg er det sig paa
egne Jeg er, men for Jeg er eller Lude
og Velle ikke Lime ikke paa Vist i Lirder
det Land, som Vaar og Jøst, eller og i
Jag-Lon, eller det Jøge det Lenne Land Jeg
Land. Dinner Lyst for nu ne Lid Lang

Paalandets trykte Land-Mænds og øvrige
Almindeligheds Bestand, at alle Bøgen saa sig
overtalegen til ydmyge Klage at tage deres
Tilflugt til den Kongl: Allernaadigste Ho
ved, hvorved nødvendig Commission, der under
søge og overlægge sig derom; men
forne Beskyldninger ere dette Aar, som de
nu Gud, for et overflødigt, Bygdegn og Bonde
Jord skriver egne, alminderligen, saa at bøy
den at Mangel saa Einnyhr- og Tvendeder
brydsfelt, stegnu saa Jøjt, at mangen Mand
ingen Sædskorn derom vogne til at tryste til
Jordens yderste Tvendeder vesold, Kotter og Tvedre
Tvendeder ødygtige, og Bigsen kiøb vegnu at
skrive det, i Fremmedes Lyst Gjindfolk der
ved, baade i Bøyer og Bøyd, Lejer paa egne Jand,
ja ikke er Jæt Eiendomme at beskrive til Ser
Bøyeridgen, som de Bøyggrenes Land Jordeders
Bøyer, og vil bevage den i Eiegne til Jomm
mendt Tøven Tvetskel med den Bønder.
Det Jar Landets Jøgn Øvrigheds Ordsprøgt den
Mazegnl, og derforan Gjendstigt Jar Lakt til
Lisen, at ikke Jramaugh, som de Jøm, maatte til
Lader at vrøje bort, men Jøm er ren Ønskes
de Ni det, at alt det vigne det bygge vøn,
som de Einnyhr nen dygtige og Jordbrøndes
Mænd paa no Eid at 5 a 6 Aar tilladt at
Tøm bort, indtil Landet igjen var blevne
Jørsjønet med Jøremedien Tæt og Tunge
det. Ej Jer ydmøndt Bøyes Allernaadigste
Konge Allernaadigste Jøreningdet sig Kiøbel
den Øvrigheds, at ønsker at gøre ud, Jra under
det den Jøgn Øvrigheds Gunstige Bekendtning

Høiere og Velbaarne
Høiere og Velbyrdige
Velædle og Velædelbaarne
Naadige ihre Allernaadigst befalede Ostenske
Commission paa Bornholm Comiterede Herrer.

Da det har behaget Vores Allernaadigste Konge at udvide og forøge en Ostensk Commission for paa Landet og Øerne at forsøge Landets Beboere ind under Vores Beskyttelse, for saavidt det Land afgiøres; Saa finder Vi umiddelbarligen de paa egne og Landets Vegne, ved Høiesteretsdommen, gjeldende at indrage for de Skyldige Herrer, Overretsdommer paa Landet er i Østerkirker, saa stor Mangel paa dygtige Einwohner, at endog i de største Byerne ingen Kirker en enkelt Einwohner Land at beboe og de Faa nu blevne meek Dronge, ere saa u-modige i at bygge Huse, desuden og saa fuldvandige, at de i alle Tilfælde

indgaae Eed for Landet
Vegne i Østerkirkerne
Men Herre Dal
Gjøre den gjeldende Mar
begik ikke for Dirigenten
Ved Byggeriet
Lead Lenter Forsøk

Vik paa denne Tilstand; dersom Man spørger at ud-
lykke den, eller og nogen Dyder den i sin
den accorderte Løn: da det i sidste Fald Landsgaven
til ytter Rettens Mand: stod og efter den eller
vis Eid. skal blive de Land Mænd og Jorde
som behøver Dinesk Folk en tilbørlig Stand
og Tilholding i deres trues Tjeneste.
Hvorfor nogen Jordel ligger i Dyrlen dennes, dersom
det nødige Folk det Dage Dien tager sig den Con-
stadige Tilsigt, at Lægge det Dinesk paa nogen Gaard
og allerede paa visse Dæder, som Haar og Hø
etc: Lester sig Jord; dersom nødvendigt og i de
Forresinger som dennelig Stand derives Jordel
Lands; dersom det og End det nyttes ikke der-
fiel at Lyde og Bøjd tilmedes at Jord
at Landet ytter det Imagination om at giøre
ytter Lyde, Jorsand de dette og dørkigste Folk
findes, og Landet opfylde med Rensed med Mang-
de at unødige Skibsfarer, Lovgiverne og
Pelvaardige Dagdriver.
Det Dette dersom nyttes Landmænd Dette
det Jøre Herre ynskiger vilde i: efter Min-
ligt: at Lovenbiggen den Lunk Flage, Sin gaa

Landets fornødenhed, da naar Einerhånd selv,
uden at forresten saa danske Conditioner som
i saadanne vore vilde dage skulde, Brendevin
ikke skulde udsætte derim i den vedtagne og Einerhånd
som de nye stores Herrer skjønne, det vilde
finde eller selvskabt hvad mange forsigtige,
uanseelige at de ingen Einerhånd saa det til
en Lungens indskydning for deres bank
og øjne-lyst eller Pugtrøstning, ja ofte Diggrei
fremkaldte ved de høye herrers ønskelige
Bevaagenhed og vistnok forårsagelsing
forvandlende, med forblødende, hjøgende og
velbrøende, forgede og velbjørkede, velede
og velbevandrede, Brunkøgs Herrers
Herrer
Verbøkje, gidnygge og
vinge Einerer

Anno 24de Febr:
No 1761.

Peder Hansen Bjelkop

Det Vand, som Herren og Gud,
Dag-lon, ellers de søge det Kunst
kunde. Einer øjnede for nu

Skiger og Lykke dem, nuden at ligger paa egen Grund
eller tager fra Landet, naar de ere komne saa vit
at de med Dannemænd kunde giøre vegne Dannemænd og
Underlaug Lærer de ere blevne og Lykke End Dette
Stavnen som vel kand sigres vunden Flesk: Jeg gaf

At Dannemænd selv paa Landet ere uvante
groer, nøgterne og selvraadige undpaa andre
Steder, i saa naar der er vegne Kirkegaa
Gaarden, har jeg erfaret, de ing sulen saa
Kuhig, og var det at ønske som dersom
det at tage mig ren Land, hvorfor jeg fore-
slaa bestende, at de ynestige og vedhendige
Herrer vilde udkrive et Ungdig Middel til
dem verden som derved gaar i Brug paa
i Jerusalem at Jesu. H: S: Witte

Dette er just at Indklage. Rasmus Hort

Det Hard valerredige H. Witte
udtaler og klagen i sig selv
indholder, der under naar
ing og nøgen, mente lig Lik
og at giøre dette Kunde
for vegne Kaldet til Landets
Dues og Ere. H. F. Lund.

Bartke H. Dam
Jeder H. Kaaso
M. F. Sort
Jørgen Rasmussen
Kommur Tøllum
Mads Bonner
Niels Monsen Hort

Paaskuen at forrensende Jesu ing og vedkend
og var at ønske, denne Kunde paaskue Gud.
Clemens Pressgrove datum ut supra J. Jyom

Det sanne som bevidner: Hr Wette og Chr. Lundtzer
ønsker og begjærer at de gunstige herrer
ere og blevne tilsige med ønske og begjæring de
skulle lunde vender bedøm den mangelad
dige Ermuntfolk for den lunde og ved
overhu dengen, som saadanne Ermuntfolk
kunne afslæd. Almegl: dags dato 1761.

Det sanne tilstaar jeg M: Koefod

Jens Mathiesen, Lars Jensen

Mit bekræftning er over forenævnte og nu-
dragnede begrænnede sant de for forenævnte
Smedegl: dags dato 1761. H: Kaare

Anders Jensen paa Vollings gaard.

Ermuntfolk lund jeg og ikke mucket med
dei folk, og vil ikke lunde, ligelunder ønske
sanne nøjtige mustult. Simblegaard d: 28de Febr.
1761

H: Koefod

Jeg den Norske Forretning om Ermunt
folk, saavel i henseende til ermuntfolk

Sige og Lykke dem, naar de ligge paa egne Grand
eller tage fra Land det, naar de ere komne saa vit
at de bed Finnerne Fred give vogne Finnerne og
Vinterlang Lærer de ere Elvene og Søerne Ind Dalle
Fjeldene vil Land sigre mod Flyde: Jeg gaa
giver dette med egne Erfaringer, Hr. Ind dem Kri
Lom

Lom og i den Jen Fennick at saa mange Folk
Herfra ikke gaar ud i Engelsk, Hollandsk ja
og Fransk Finnesk, Kunde vorrekke Land nakke
vorlenke til den Jegne Dørighed egne Kon
fenghed, men at komme ikke ud en Klar
Dannelse, Jer ing med ere Lidne Klark og
Klage sæs erfaret. Samuel Herteh.

Andris Svendson. Jens Hansen

Holger Michelsen

Høyædle og Høyærværdige Hr Biskop
Høystgunstige Velynder og Fader i Christo!

Hermed følger Tabellen over fødde, døde og egteviede
samt attester angaaende [illegible] Rigtighed [illegible]
og [illegible] paa [illegible] og Degnens Gaarde; Videre jeg og
erindrer at Deres Høyærværdighed i Deres respective Skrivelse
til mig har meldet noget om Hr Mag: Horte angaaende
hans Pension til Bispegaard i Skougaard, saa maa jeg her-
med notificere Dem, at samme Pension med Capt Lieut Thies-
sen, som [illegible] paa Landet, [illegible] er ind-
[illegible] og følgelig og [illegible] nogen Forestilling derom. Det
[illegible] har og Hr Mag Horte [illegible] Deres Høyærværdighed
om, men [illegible] hans [illegible] og rigtig [illegible]. Fra Chri-
stians[illegible] har jeg slet intet hørt, eller hørt noget enten
fra Hr Nelle eller And: Petersen, men Deres Høyærværdig-
[illegible] til dem har jeg [illegible]
Desuden har jeg hørt [illegible] mellem Hr Monrad og
hans Capellan Hr Jens Møller at [illegible], som alternative
har [illegible], men jeg, som ikke [illegible]
[illegible], som med god Forstaaelse [illegible] kunde forekommes
og [illegible] ikke at noget [illegible] [illegible]
[illegible], naar jeg [illegible] passage, [illegible]
[illegible] fra [illegible]
[illegible] Document fra Hr Monrad. [illegible]
[illegible] Deres [illegible] Capellanen
[illegible] Ministerial Bog [illegible]
[illegible] at bestille [illegible]
i Nexøe og [illegible] Hr Monrad, som
[illegible]
[illegible] og [illegible]

23/2 1762

han og forpligtet til at indbyde denne Borg, som
Hans Excellence H. Fr. Platen, der i sin tid var Regent
indfødt for Vestfalingerne, som da efterkommer, saavel
som under Menighedens Fri Frøstder bor paa Dens
Gaarder i Bogstrøm, der forud indflinde sig for han,
da han og Frøkte har besøgt Fr. Jens Møller indtil for
-rette, uden procedure ved han tilstedeværer han om, som denne
abus med Kirkegangs Troen indlobet, som Fr. Møller ikke
og ikke ved for forcepteliee Forsigtighed, alle mulig at
undgaa hvor megen jeg med at introducere, og han
ikke da for det sidste og efter de Menighedens Scandal
paa arrivere, forgik den ungstack, at den nogen slig Mi
-nisterial Forretning skulde forekommer, og Fr. Møller
er forud paa Verone advaret af Fr. Mentrad, de bar
han, naar begge Pro Tempore Ministeriet, gjøre Hvad
Embedet udkræver, at ikke de andre og uanseede de Reas
er af Menighedens Hand forekommer. Den beleerede
Advocat Jørg Schade har erg meldt Lebet om i min Skri
velse de Herre Forfatter paa, som denne
Forbenbrev uden ingen Stille og indvendinger studerer
Forelæsninger, har taget af Theologiske Examen Cand. Pd.
lie Friderich Gemmit: Buddei Hist. Eccl. Vet. Test. indfinder
sig og med andre i Kirken, indlader sig ej med nogen religi
øse Medkommende, og gjøre ikke nogen Forsøgelse ind
lagt af Hans Sylt Philosophia sublimioris, som dog, efter
min Tankelse og Overbevisning i de materier, ingen og ikke af
Nytighed, kand indrømmes imod. Jeg har diskuteret med ham
vrøyen og andre gang, da han indrømmer, uden det er Stre,
naar det og kun overrens med Wolfs Principia, som ikke
de klogste Hoveder for indubitable, har remonstreret. Han
har Ærende mig ikke Wolfs Systhe af Hans introduction i den
Høyere Philosophie, som er jeg har bladet nogen ting, men naa
Jeg-Haar, ikke den i Wolfs System forekommer ingen Jacob
Böhmes Theologie, i det øvrige har jeg lagt, og Brickake
matiske Geometrie, Physiqi, og Jura, og er ingen ærbar og godt
i Hans omgang. Jeg tager ing. Frøvd den Friihed at
Vende Deres Høyvelbyrdighed ved ganske kort Tal
nødvendighed Sett, beder ydmygst den ikke Deres forsmaaeth

Mest alle Høiagtelse og Forøielse over Deres
Høi adelige Familie Troerig med sig sammesteds
Høiædle og Høivelbaarne Hr. Biskops
Høiagtende Velgunstere

Kiøbenhavn d. 23 Febr.
A. 1782

underdanige Tjener

Steenberg

P.S. Deres Høivelbaarenhed undskylder mig ydmygst ret paa ved Da
ret Kirkerne her paa Landet skal udsættes for Elsenøer
Kirke – Den Klippen som skulde overbringe dette Hende ud
efterlod ret hen imellem sig Landet igen, hvor jeg imaatte lige
som endbemeldte Kirke tilbage – For Deres Høiædle
Godhed med Mr. Rasmussen takker jeg ydmygeligst, og skal saa
snart muligt overstaaende Forretninger er fuldendte paa 40 for
nemmende Ved at jeg ret ifølge og paa Bestillingen for rend
plaget af Hovedpine Matthed og Svimmelhed som trues under
Feber indtil det jeg imaatte forrettet mit Embede og de
dette endog i Dag –